

Газет 2001- йисан
ноябрдилай акъатзава

Эренлардин СЕС

РД - дин Докъузпара райондин общественно-политический газет.
Общественно-политическая газета Докузпаринского района РД.

№42 (816) 18-Октябрь, арбе, 2017-йис. Почтамтгадй зур йисан кымет - 226 манат

Юбилей

Урусиятдин такабурлу ва баркаллу хва

(РФ-дин Президент Владимир Владимирович Путинан 65 йисан юбилейдиз талукъ яз)

Биографиядай шарар:
Владимир Владимирович Путин – Россиядин Федерациядин Президент (2000-2008, 2012 ва алай вахтундани); виликдай Россиядин ФСБ-дин директор (1998-1999-йисар).

Аял вахтар ва Владимир Путинан хизан

Владимир Владимирович Путин 1952- йисуз Ленинградда дидедиз хъана. «Зун сагъигъ (простой) хизандай я, гъа адетдин уьмуьрдин къайдада яргъалди яшамыш хъана. А алакъа за къени квалдарзавач», -рикГел хкизва Президентди. В. Путинан буба, Владимир Спиридонович Путина 1933-1934- йисара цин кЛаник квай флотда къуллугъна. 1941-йисуз адаз фронтдиз эвер гана. «Невадин пятачок» хуьдайла, адан кВачел залан хер хъана. Дяведилай гъуьгъунин йисара ада Егорован тВарунихъ галай заводда мастервиле кВалахна. Президентдин диде, Мария Ивановна Шеломова-Ленинграддин шун галкъада хъайи дишегълидини, дяведилай

гъуьгъуниз заводда зегъмет чГунаы. Владимир Путинан чХехи буба ашпаз тир, ада гъазурай хуьрекар Гъукуматдин кыле хъайи регъберрин, партийный чинрин суфрайрал, столрал жедай. И.В. Сталина, В.И. Ленина абур даммишнай. Владимир Владимирович Путин - хизанда пуд лагъай хва я. Адан къве стха: Виктор – Ватандин ЧХехи дяве жедалди рагъметдиз фена, Альберт «блокадада» къена. Путинар

Баскован переулукда, бегъем яшайишдин шартлар авачир коммуналкада, яшамыш хъана. Аял вахтара, - Президентди рикГел хкизвайвал, адаз разведчикрикай сегънеламишнавай кинояр хуш тир. Адахъ гъукуматдин власта къуллугъдай мурад ар авай. Гъеле мектеб акъалтГардалди, В. Путиназ гагъ разведчик, гагъ летчик, гагъни

моряк жез кІанзавай. Владимира сифте муъжуьдйисан школада кІелна, ахпа химиядихъ ялун авай юкъван махсус школа акъалтІарна. Ам Ленинграддин Жданован тІварунихъ галай университетдин юридический факультетдиз гъахъна. Студент йисара В.В. Путин КПСС-дин жергейриз гъахъна. А чІавуз Владимир ЛГУ –дин доцент Анатолий Собчакахъ галаз таниш хъана.

КГБ-да В.В. Путинан карьера

1975-йисуз диплом вахчур Владимир Путин гъукуматдин хатасузвили Комитетдиз къуллугъ кьиле тухуз ракъурзава. Оперативный дестедин гъазурлухвили курсара хъайдалай гуьгъуьниз В.В. Путиная юстициядин старший лейтенантдин деража гузва. Ада Ленинграддин областдин кьенепатан разведкадин гел тухузвайбурун (следственный) отделда къуллугъзава. 1979-йисуз, Москвада курсар куьтягъна, ам хайи шегьердиз хкъезва. 1984-йисуз, юстициядин майор В. Путин чирвилер къачуз СССР-дин КГБ-дин институтдиз («къецепатан разведка» пешедай) рекъе твазва. Ина Владимир Путина немс чІал чирзава ва ГДР –диз къуллугъиз фидай гъазурвал аквазва.

Путин ГДР-да

1985-йисалай 1990-йисалди В. Путина Германиядин демократвили Республкада кІвалахзава. Къуллугъ Дрезден шегьерда кьиле физвай. Ам «СССР-ГДР Дуствилин КІвалин» директорвиле хъана. Къуллугъдин йисар, лайихлувилер фикирда къуна, В.В. Путиная подполковникдин деража гана. Мадни, аданлайихлувилер «ГДР-дин Милли халкъдин армиядин» кишпирдин медалдалди кьейдна. Загранкомандировка куьтягъ хъайила, Владимир Путина КГБ-дин Ленинграддин управлениеда къуллугъ давамарзава. Ада Москвада кардик квай СССР-дин КГБ-дин къецепатан разведкадин

центральный аппаратдиз хъфиникай кьил хкудна, разивал ганач.

В.В. Путин – Петербургдин администрацияда

Ина ада сифте яз Жданован тІварунихъ галай Ленинграддин Г о с у н и в е р с и т е т д и н (Виридуьньядин халкъарин месэлайрай) ректордин куьмекчиле кІвалахзава. 1990-йисуз В.В. Путин Санкт – Петербургдин Мэр А. Собчакан меслятчи (советник) жезва. ЦІийи къуллугъдалэячІайла, ада КГБ-дин органрай экъечІун патал арза гана. 1996 -йисуз сечкийра А. Собчак кумукъайла, В. Путиная Москвадиз теклифзава. Ам РФ-дин Президентдин крарай управляющийдин заместитель жезва. Путина юридический управлениеда Россиядин къецепата кардик квай хсусиятдин месэлаяр гъялзава. 1997-йисуз РФ-дин Президентдин администрацияда Алексей Кудрин дегішна, адан чкадал руководителдин заместителвиле В.В. Путин тайинарзава. Ахпа 1998-йисуз В. Путина Россиядин ФСБ-диз регьбервал гузва. Гъа са вахтунда ам РФ-дин хатасузвили Советдин секретарни жезва. 1999-йисан гатфариз Президент Борис Ельцина Владимир Владимирович Путин Россиядин премьер–министрвиле тайинарзава. Гъеле 1997-йисуз В. Путина Санкт –Петербургдин горный институтда экономикадин хіялй илимрин кандидатвилин деража къачуна. Адан диссертациядин кІвалахдин темадин тІвар- «Стратегическое планирование воспроизводства минерально –сырьевой базы региона в условиях формирования рыночных отношений (Санкт-Петербург и Ленинградская область) тир.

В.В. Путин – РФ-дин Президент

1999-йисан 31- декабрдиз Б. Ельцина отставкадиз экъечІун патал арза гана. Ада вичин везифаяр

Путинан хиве вугана. ЦІийи Президентдив гъукумдин вири яржар (символы), гъа жергедай яз «ядерный чемоданчикни» агакъарна. 2000-йисан мартдиз Владимир Путин РФ-дин Президентвиле хъяна ва 7- майдилай чІехи къуллугъ кьиле тухунив эгечІна. 2004-йисан 14-мартдиз ам къвед лагъай вахтуналди Президентвиле хкъягъ хъувуна. 2008-йисан 7-майдиз ада гъукум виликаан Президентдин администрациядин Кьил Дмитрий Медведева агакъарна. Вич РФ-дин Правительстводин премьер – министр хъана. 2012-йисан 4-мартдиз кьиле фейи Президентвили сечкийра, Владимир Путина пуд лагъай сеферда гъалибвал къазанмишна. Гъа йисан 7-майдилай къенин йикъалди В.В. Путин РФ-дин Президент я.

Азад вахтунда машгъурвилер

В.В. Путин спортдал рикІивай машгъул я. Ам дагъдин лыжайрал алаз авахъзава, дзюдодай Ленинграддин чемпион, спортдин мастер я. Адахъ Кореядин тхэквондо кукІунрай КІуьд лагъай дан-дережа ава. Адалай конькийрал алаз хоккей къутгъвазни жезва. Балугъар къунални рикІ ала.

Тарихдин имтигъанрин вахт

Пуд лагъай президентвили вахтунив эгечІайла, Владимир Владимирович Путинан хиве муракаб тарихдин вакиаяр гъатна: Украинадин кризисдай Россиядин тереф, Крым Россиядихъ галкІур хъувун, Сочида кьиле фейи Паралимпиадада чи спортсменрин гъалибвал, Сирияда кьиле фейи дяведин операция- абуру Гъукуматдин сифте инсандин рейтингдиз (дережадиз) таъсир тавуна тунач. Амма икІ ятІани 89,9 процентдин россиянвийри Владимир Путина кьиле тухузвай курс гъахълуди ва дугъриди яз

гьисабзава. ГьикI лагьайтIа, акьалтIай четин девирда государство чкIунин кьурхулувал пайда хьайила, Россиядин регьбервиллиз Владимир Путин атана. Гила Куьне рикIел хкваш, 90-йисара чун гьикI яшамип жезвай ва гьиних физвай. Уьлкве мичIи дагьардин кьерехдал атанвай. Кье Россия гьикьван четинвилер

аватIани, мад гужлу государство я. Адахь галаз меслят тавуна, адан иштираквал авачиз дуьньядин политикадин гьич са месэлни гьализ жезвач. Президент В. Путин алатай йисара хьиз, алай вахтундани дуьньяда виридалайни машгьур лидер я. Амма океанрин а пата авай стратегрин амадагар Россиядай квахьнавач, я ксанвач. Абуру чпин

«чIулав кар» давамарзава. Абуру чпин гьиле гьатнавай «чинебан яракьдалди» В. Путинан политикадиз, Россиядин авторитетдиз чехи зарар гузва. А «чинебан яракьдин» тIвар «коррупция» я. Гила нубатдин женг тухуник ам акатдайвал я...

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

21- октябрь - Дагьустандин медениятдин ва чIаларин Югь

Са шумуд йис жезва чи республикадин суварин сиягда 21-октябрь Дагьустандин медениятдин ва чIаларин югь яз гьатна. Сифтедай ам кьиле тухунин терефдар яз РД-дин Милли сиясатдин Министерстводин экспертний советдин членар экъечIна. Дагьустандин чIалар хуьнин ва вилик тухунин рекъяй Регионрин пешекарри датIана фикир ва дикъет гузвай. И кардал абуру республикадин муниципалитетар,

образованиедин ва медениятдин идараяр желбзавай. Къейд авун лазим я хьи, и суварин йикъан сергьятра аваз жегилар хайи чIалар чирунин рекъел гьизва, абуруз адаз майилвалдай кьарувиллин итиж арадал гьизва. Хайи чIаларал мультипликационный ва художественный фильмаяр арадал гьизва, дуьньядин классикадин эдебиятдин эсерар таржума ийизва. Гьа икI, Дагьустандин хуьрерин ва шагьеррин школяяр патал чIалан

концепцияр арадал гьизва. Кел-кхьин авачир гьвечIи халкьарин чIаларин винелни кIвалах тухузва, абур ахтармишунрин дикъетдик кутазва. Сувари Дагьустандин халкьарин чIалар таблигьа авуниз, абур вилик тухуниз кьетIен фикир гузва. Неинки са республикадин сергьятра аваз ваь, адалай кьеценни...

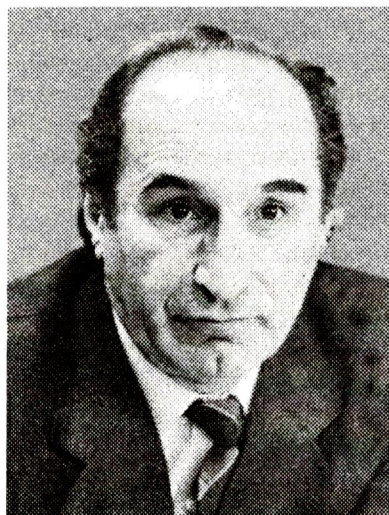
Чи корр.

ИНТЕРВЬЮ

Нуфузлу алимдин суьгьбетдай

ТIвар-ван авай алим, академик, лезги чIалан жуьреба-жуьре са шумуд гафаргандин автор Агьмедулагь Гуьлмегамедов алай вахтунда чи арада амачтIани, са шумуд йис инлай вилик адахь галаз интернетдин лезгийрин сайтда тухвай интервью за хуси архивда хуьзва. А чIавуз нуфузлу алимди хейлинбуру гайи суалриз жавабар ганай. «ЭС» газет кIелзавайбурун вилик за анжах жува гайи суалар ва абуруз алимди гайи жавабар гьизва.

- Гьуьрметлу Агьмедулагь Гуьлмегамедович, чи чIалаз маса чIаларай гзаф гафар атанвайди малум я. И тIебиивал вири халкьарин чIалариз хас тирдини чIалан алимри тестикьнава. Амма алай вахтунда бязибуру лезги чIал михьун герек я лугьзува. Туьрк

чIалай атанвай вишералди гафар ишлемишун виже кьведай кар туш лугьзува. «ЧIал михьун герек я» лугьузвайбуруз Квевай вуч лугьуз жедат?

- Гзафбуру лезги чIалан словарра ва кхьинра чпин кьурулушда -миш суффикс квай гафар наразивилелди кьабулзава ва ахьтин гафар гьам словаррай, гьамни кхьинрай акъудун тIалабзава. Гаф атай чкадал лугьун: и кар гьа и йикъара Бакуда чапдай акъатай «АЛИАМ» журналдин кьвед лагьай нумрада Билал Адилван тIвар алай макъалада кьилизни акъуднава. Ада вичин «ЧIалакай кьве гаф ...» макъаладин сад лагьай предложенида: «Алай аямда гьялун важиб тир меселайрикай садни хайи чIал вилик тухун, кIел кхьинин чIал михьун авун я лагьайтIа, чун ягьал жеч» кхьизва. Дилед чIалан

михъивилихъ ялзавай
алимди гъа и гафарилай
гуьгуьнин ругуд
гафуникай ибарат
предложенида
“тенденция,
консерватор,
реформатор”
ишлемишзава.

- Чи члала жуван
гафар аваз хъайила, (араб,
фарс... члаларай атанвай
уьлчмеярни кваз)

рахунрани кхъинра урус гафарин
къадар гзаф жезва. Мисал яз:
меденият-культура, эдебият-
литература, словарь-гафарган,
гьукумат-государство, снисат-
политика, чапхана-издательство ва
мсб.

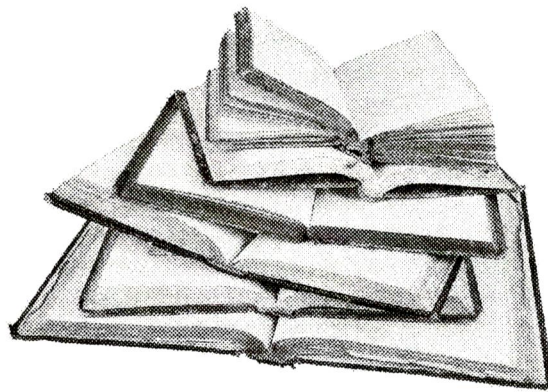
- И суалдиз анжах са жаваб ава:
лезги члала урус гафар артух хъунин
себеб анжах сад я: чун, яни лезгияр
(гъвечИибурни, жегъиларни,
яшлурни гъар йикъан
гъакъикъатда урус члалал рахазва.

Урус члал неинки гьукуматдин
идарайра маса миллетрихъ галаз
рахайда алат хъанва, – ам лезги
хизанда диде вичин аялдив, са
хизандин аялар чеб-чпив
алакъаламиш жадай яракъдизни
элкъвенва. Дидед члалаз яшлурбуру
гъикъван къагъриманвал авуртлани,
жегъилри чпин рехъ ахъайзавач.
Адалай гъейрини, са бязи хизанра
члехибурни чпи урус члалал
рахайла, гъалатлар ийизватлани,
аялрихъ галаз урус члалал рахазва.

Ша чна лезги хизанда лезги члалал
рахун къанун яз къабулин. Лугъун
хъи, чи хуьрера игит дидеярни ава:
чеб урус миллетдин векил яз
хъайитлани лезги хуьре, лезги
хизанда лезги члал чирна, лезги
члалал рахазва. Аферин чпиз!
Гъелбетда, чаз виридаз урус члални
къвед лагъай дидед члал хъанва.
Амни чаз хъсандиз чир хъана кланда.
Амма гъардаз рахайда вичин чка ава.

- Къелемчийри туькьурнавай
цийи гафар гъикъван гъатнава
цийи гафарганда?

- Суал лап тайинди я. Жавабни
тайинди хъун герек я. Къелемчийри
туькьурнавай гафар яз лезги члалан
пуд томдикай ибарат словарда
агъадихъ галай гафар къалурнава:

ГУНУГ: радиодихъ, телевизордихъ
яб акалзавайбуруз гудай хабарар,
ийидай ихтилатар. И йикъара
Урусатда азербайжан члалал
телевизиядин гунугарни
тешиклинава. “Самур” газ., 2004, 21.

Х. ГЪЕЗЕЛЧИ: гъезелар кхъидай
пешекар. Ада вич неинки
таржумачи, хъсан гъезелчи,
камаллу суьгъбетчи, тарифлу
муаллимни тирди, гъаК арифдар
бубадин хва тирдини субутзава.

Мерд Али. Гафарикай – халича.
КЪИЛ: гьукуматдин,
республикадин, шегъердин, хуьруьн
къиле авайди. Гъамиша хъиз, и
сефердани республикадин къил
уьлкведин меркездиз фейшла, РФ-
дин министерствоийрин
руководителрихъ галаз адан са
жерге карчивилин
гуьруьшмишвилерни къиле фена.

ЛГ, 2000, 6. IV. РУЪГЪЛУВАЛ:
инсандин къетленвал арадал гъизвай
фагъум, фикир, гъиссерин гъал.
Халкъдин руьгълувал, адан ацукъун-
къарагъун, марифат, адетар,
алакъалувилерин культура, сивин
яратмишунар ва маса девлетар
члалахъ галаз алакълу я ва абур
гафунин куьмекдалди арадиз
атанва. Т. Саидов. Халкъдин члал –
ата-бубайрин камалдин хазина.

ХАЛКЪЛУВАЛ: халкъдин
терефдарвал. Етим Эминан илийи
ктамди шаирдин халкълувал, адан
члехи къагъриманвал, акъван четин
деврда заманадин вири хумайриз
таб гуз, шаир дили-диванадиз
ишигъ куькьуьрай чирагърикай сад
хъайиди хъсандиз ачухзава. ЛГ,
1999, 29. IV. ЮРИДИЧЕСКИДАКАЗ:
къанунрин бинедаллаз. Жедачни
тебиатдин и гуьзел пиллI – надир
зиярат юридическидаказ

регистрация авуна,
банкда гъахъ-гъисабдин
счёт ахъайна, аниз...
пулдин такъатар ягъиз
туртIа? ЛГ, 2009, 24. IX.

- Гъа са гафар къве
жуьреда кхъизвай
дуьшуьшарни чи члала
гзаф ава. Месела:
маракълу-марагълу,
тамарзлу-тамарзу, хзан-
хизан, истисимчи-
истисмарчи...

«Парикмахер» гаф лезгидалди лап
шумудни са жуьреда кхъенваз
гъалтзава чал: деллек-деллекчи,
дерлек-дерлекчи. (Ибур зал чи
зарийрин эсерра дуьшуьш хъанвай
гафаря)...

- Гъелбетда, ихътин
дуьшуьшар гъикъван тIимил
хъайитIа, (генани – эсиллагъ
тахъайтIа) гъакъван хъсаня. Амма
гъайиф хъи, чи кхъинра ахътин
дуьшуьшар садни къвед авач.
Винидихъ къалурнавай гафарикай
рахайтIа, 1964-йисалди хзан кхъин
орфографиядин къанун тир, ахпа
хизан хъана. Алай вахтунда маракълу
кхъизвай уьлчме маракълу хъун
герек я. Дерлек ва деллек
вариантрикай деллек вариант
Хуьруьг Тагъиран, Алирза Саидован,
Азиз Алеман эсерра гъалтзава (им
чи фикирдай дуьзни я), – дерлек
лагъайтIа, пуд томдикай ибарат
«Лезги члалан словарда»
къалурнавайвал, алай вахтунда лезги
члалай акъатзава. Ихтилат физвай
месэла умумиламиш хъувуртIа,
лугъун герек я: кхъинра члалан
тарихдал бинеламиш тахъанвай
вариантар хъунухъ дуьз туш.

- Архаизмаяр, къадим лезги
гафар кардик кутунин жигъетдайни
Куь фикир чир хъанайтIа кланзавай.

- Гъам къадим, гъам цийи
гафар ишлемишуниз чпин чка,
умуми къайда ава. Эгер цийи
гъакъикъатдикай рахазватIа, а
гъакъикъат къалурдай цийи
гафарни ишлемишун лазим я. Эгер
куьгъне гъакъикъатдикай
рахазватIа, а гъакъикъат къалурдай
куьгъне гафарни ишлемишун герек
я.

Куругъли ФЕРЗАЛИЕВ

Ислам ва гражданвал

Дуъз тушир баяндал бинеламиш хъана, Ислам сиясатламишзавай терефдарар генани деринриз гъахъзава. Абуру къейдзавайвал, гуя Аллагда тайинарнавай дуъз уьмуьрдин къайдайр килдин дережада аваз ваъ, анжах «исламдин къайдадин» сергъятра аваз, яни диндин весияр ва къадагъаяр гъукуматдин шартларалди нетижалудаказ килиз акъудиз жеда. Абурун фикирдалди Исламди, Шариатдин къанунар гъукуматдин сиясатда ишлемишун истемишзава. Гъакъикъатда лагъайтла, я Къуръанда, я Суннада сиясатдин къурулушдин къайдадикай ачухдаказ къалурнавач, гъавилияй вири мусурманар патал чарасуз исламдин сиясатдин теория авач лагъайтла жеда, акI хъайила, са бязи исламизмдин идеологри гъисаба къазвайвал, гуя исламдин сиясатдин къайда тешкилуни диндин мажбуривиликай гъич рахуни дуъз къезвач.

Исламдиз сад тир къайдайрин диб ава (Къуръан, Сунна, ижма ва къяс). А къайдайрин дистри кьетен исламдин сиясатдин доктрина тукъуьрдай ихтияр гузвач. Гъавилияй, Исламда гъа сифте вахтарилай дин ва гъукумат къакъат тежер жуьреда, сад-садахъ галаз алакълу тир лугъун, субутиз тежер делил я.

Теократиядин жуьреда и месэла гъял авун, им анжах сиясатдин къайдада авай са жуьре я; михъи жуьреда я виликдай, я алай вахтунда гъалт тийир лап хъсан эвелимжи чешне. Гъа и нетижа сифтегъан Омеядрин халифатдал ва гуьгъуьнин Османан империядал ва гъакI Исламдин Республика Ирандал гъалтайлани гъахълу я.

ГъакI хъайила, мусурманривай гражданвили гъукуматда яшамин жезвайди, илимдин субутвилер герек жезвач. Идан гъакъиндай неинки РагъакIидай пата, Америкада ва Австралияда авай мусурманрин диаспорайрин тежрибади ва гъакI гъаф пай мусурманар авай гъукуматрин тежрибадини лугъузва.

ИкI, месела, Индонезияда 185 миллион мусурман яшамин жезва, им дуьньядин амай гъукуматрилай гъаф къадар я. ГъакI ятлани Индонезия, кьетен мусурман гъукумат туш. Гъукуматдин бинела «Панча шила» лугъудай вад диб ава. Абурукай сад Ислам дин ва мусурманвили право ваъ, анжах Аллагдахъ инанмиш хъун я. 115 миллион мусурман яшамин жезвай Индия, гражданвили демократиядин гъукумат я. Гъаф асирар вилик Ислам дин кевиз гъатнавай гъукуматра, кьенин юкъузни адаз акъалтI тийир уьмуьрдин къуват ава. Вичин агъалияр 98% мусурманар тир Туркиядин Республикада, ингъе 75 йисалайни гъаф яз гражданвили гъукуматдин бинейрал амалзава, амма и карди уьлкведин гражданрин диндарвал квадарнач. Адалай алава яз, Европадин, Кефер патан ва Къибле патан Америкадин гражданвили гъукуматра са шумуд миллиондикай ибарат мусурманрин диаспора яшамин жезва. Гъа са вахтунда я гъукуматдин агъалияр, я абур элкъуьрна къунвай чIехи пай мусурман тушир гражданар, я амай мусурман гъукуматрай тир са диндал алайбур, абур мусурманар тирдал шаклу туш. Чпин конституцияра Ислам гъукуматдин дин хъиз гилигнавай уьлквейра, мусурманри чпин дин ачухдаказ киле тухузва.

Гъа и жуьреда мусурман тушир гъукуматра мусурманар чпин диндиз вафалу яз амуькьунин гъакъикъат, алай аямда практикадин тежрибади тегтикъарзава.

Мусурман туширбуру гъукум ийизвай ва Шариатдин къанунар кардик квачир территорияда мусурманривай яшамин хъайитла жедани, тахъайтла диндин истемишунрихъ галаз къадайвал, ам мусурманрин гъукум авай уьлкведиз куьч жедани (гъижра), хашарин дявейра ва Реконкиста – исламдин Андалусия хашпарайрин гъукумдик вахкай икъван гагда хъайи тарихда

веревирд авуна. Гъанафитрин мазгъабда килин фикир, им гъа ихътин вакъийра куьч хъун чарасуз туш, вучиз лагъайтла, мусурман гъина хъайитлани гъа мусурман яз амуькъзава. Эгер мусурман тушир гъукуматда яшамин жезвай мусурманривай вичин хиве авай диндин шартлар ачухдаказ килиз акъудиз жезватла ва адаз са куьнини манивалзавачтла, Шафиитрин мазгъабдин фикирни гъа ихътинди я.

Гъа и жуьреда, нуфузлу са къадар мусурманрин алимри гъисаба кьурвал, исламдин къанунар кардик квачир гъукуматда яшамин хъуниз, мусурманриз са манивални авач.

Алай аямдин мусурманриз гражданвили гъукуматда чпин диндин къанунрихъ галаз алакълу яз яшамин хъуниз са манивални авач. Са шумуд асир идалай вилик авай гъалдихъ галаз гекъигайла, алай вахтунин гъал лап гужлудаказ тафаватлу жезва. Гъа са вахтунда Къуръан ва Сунна, та Дувандин йикъалди, важиблу яз амуькда, алатай йисара ва гъакI алай вахтундани миллиардлайни гъаф мусурманар гъевесламиш ийизвай акъалтI тийир чешмеяр я. Аллагда динда четинвилер тунвач ва диндин къанунар практикада гъялиз тежедай хътин карни авач (мана): «**Аллагда инсандилай алакь тийндай шейэр адан хиве твазвач**» («Аль-Бакъара» сура, 286-аят).

Маса аятда лугъузва (мана): «**Динда мажбуривал авач**» («Аль-Бакъара» сура, 256-аят), яни Къуръанда къалурнавай гъакъикъат инсанри гуьгъуьллудаказ къабулун патал, мусурманар алахъна кланда. Къанунрихъ галаз къадайвал гужуналди дин къабулиз тун ва инанмиш тушиз адахъ галаз къадай винел патан амалар авун ваъ, анжах рикIин сидкъидай инанмиш хъана, Шариатдин къанунар гуьгъуьллудаказ килиз акъудун лазим я.

Гьукуматдин секуляризм (диндивай яргъа тир гьукумдин концепция) ва дин кьиле тухунин азадвал сад-садавай чара жезвач. Гьа инай агъадихъ галай нетижа акъудиз жеда: гражданвилин гьукуматда диндиз зарар авач. Терсина яз, гражданвилин общества яшамеш жезвай мусурманар рикӀин сидкьидай инанмишбур я, вучиз лагъайтӀа абуруз, Исламдин къанунар кьиле тухуз садани мажбури ийизвач. Исламдин гьукуматра гунагъар акъатай ва хиве авай ферзер кьилиз акъуд тийизвай мусурманриз кутугай жазаяр гузва. Амма гражданвилин гьукуматда яшамеш жезвай мусурманриз, рикӀин сидкьидай инанмиш хьунилай гьейри, чеб Аллагъдихъай кичӀедайбур хьиз тухудай маса сеbeb авач. Гьавилай чпин хиве авай ферзер кьиле тухузвай ва гунагъар тийизвай гражданвилин гьукуматда яшамеш жезвай мусурманриз, тек

са Аллагъдихъай кичӀезва ва гьавилай Исламдин къанунрихъ галаз алакъа аваз яшамеш жезва.

Гражданвилин гьукуматда мусурманриз адан агъалияр инандирмишдай мумкинвилер ава. Ахътин гьукуматдин конституцияди Къуръандин кьилин къанунриз аксивалзавач. Эгер гражданвилин гьукумат - Россиядикай рахайтӀа, адан территорияда мусурманриз чпин суварар, хиве авай ферзер ва кьилин къанунар кьилиз акъудуниз са куьнини манийвалзавач, терсина яз гзаф вахтара ахътин гьукуматди мусурманрин тереф хуьзва.

Диндин гьукум

Лап гъа сифте вахтарилай Россиядин мусурманрин регъбер, мусурманрин Диндин управленидин институтдин руководитель я. Гъа и институт гъар

жуьредин тӀварар алаз ингъе, са шумуд асирда Россиядин мусурманрин уьмуьрда диндин бине хьиз акъвазнава ва адан Россиядин Ислам диндин гьукумдиз хьиз кьимет гун герек я. Россиянви мусурманриз са къадар вахт алаатайла, Диндин управление кьенепатан пак тир халифатдиз элкьвенва. Адан кьил - диндин халифдиз, я туштӀа Россиядин Уматдин амир аль-муьмининдиз (Инанмишбурун гьакимдиз). Мусурманрин Диндин управленидин институтдин асул кьилих диндарди хьиз къабулуни, россиянви мусурманрин алай аямдин гзаф месэлайриз маса вилералди килигиз тазва.

Али-гъажи ЭМИРСУЛТАНОВ

НЕСВОЕВРЕМЕННО И НЕКАЧЕСТВЕННО ОКАЗАННАЯ МЕДИЦИНСКАЯ ПОМОЩЬ – ПОВОД ОБРАТИТЬСЯ В СВОЮ СТРАХОВУЮ КОМПАНИЮ

Эксперты страховой медицинской организации ВТБ Медицина информируют о переименовании компании и рассказывают о защите прав и интересов застрахованных.

Сиюня 2017 года компания ВТБ Медицинское страхование* сменила имя и стала называться ВТБ Медицина. Для клиентов ничего не меняется – они по-прежнему остаются клиентами страховой медицинской компании, которая входит в крупнейшую международную финансовую группу ВТБ. Страховые полисы, выданные компанией ВТБ Медицинское страхование ранее, продолжают действовать на всей территории России, их менять не нужно.

Обязанность страховой медицинской организации – не только выдать полис ОМС. Главное в деятельности страховой компании - это защита прав своих

застрахованных, забота о них. Ежегодно на горячую линию компании ВТБ Медицина поступают сотни тысяч звонков и обращений от застрахованных граждан по самым разным вопросам. Отказ в прикреплении к медицинским организациям или в предоставлении бесплатной медицинской помощи, длительные сроки ожидания диагностики или лечения - это лишь часть вопросов, с которыми обращаются люди.

Целый штат профессионалов высокого уровня - врачей-экспертов, врачей-консультантов и юристов страховой медицинской организации стоят на защите интересов своих застрахованных. Имеется множество подтверждений плодотворности этой работы.

Если вы застрахованы в ВТБ Медицина и столкнулись с такими ситуациями, как отказ в предоставлении медицинской

помощи по программе ОМС, некачественное оказание медицинской помощи, требование оплаты за лечение, обследования, лекарства в стационаре, нарушение сроков оказания медицинской помощи - обращайтесь в **ВТБ Медицина (филиал в Республике Дагестан)** за разъяснениями и поддержкой любым удобным для вас способом:

- по телефону круглосуточной горячей линии- **8 (800) 333-222-5**;

- через форму «Задать вопрос» на сайте www.vtbms.ru;

- направив письменное обращение или обратившись в офис компании по адресу: Республика Дагестан, г. Махачкала, пр. И. Шамиля, д. 36л.

Пусть вместо страха придут уверенность и защита.

Директор Магарамкентского филиала ТФОМС РД:
Балабеков Ю.Ф.

ДУЪНЪЯДИН ХАБАРАР

270 миллион манат чара авунва

Россиядин регионрин школьникрин сагъламвал хуьнин мониторингдиз РФ-дин Правительстводи 270 миллион манат пул чара авунва. Кабиндин сайтда кьейдзавайвал, аник 19 субъект акатзава. Программада къалурнавайвал, школьникрин сагъламвал ахтармишзава, мед осмотрияр тухузва, уьзуьрар вилик кумаз чирзава, сагъарзава. ИКІ ахтармишунрин скринг-документ тукъуьрзава.

«Borgward» маркадин къезил улакь маса гунив эгечда

Китайвийринни немсерин саналди тир «Borgward» компанияди Россиядин рынокда чпин машинрин моделар маса гуда. Чи Ватандин муштерийриз, чпикай ачухвал авачир машинар къведай йисуз маса гуз гатумда. Питердин саналди къватгал тир корпорациядин иеси тир Олег Балабанова «Карчи Петербург» изданияда хабар гайивал, сифте машинар 2018-йисуз Россиядин рынокдиз къведа. Маркадин винел чи пешкарри къвалах хьийида, ахпа абур серийный къайлада акъудун пландик ква. Ам ВХ5 ва ВХ TS компактный кроссвердикай тукъуьр жада. Автомобиль немсерин инженерри

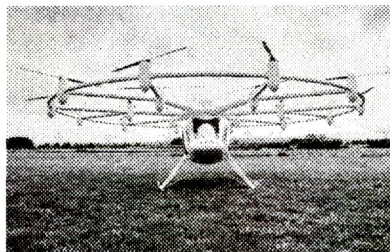
къвалахна, арадал гъанва. Чеб Китайдин платформайра ава. 224 балкандин къуват авай къезил улакьди ирид къарцикай ибарат «роботдин» кумекдалди къвалахда. Россияда «Боргвардрин» кымет 1 млн. манатдин жада. И марка къвачел ахкъалдарайди Китайдин «Фотона» компания тир. Немсерин Бремен шегьерда и жуьредин машинар къватгай заводни эцигдайвал я.

ИГИЛ-дин 5 командир тергна

Сирияда: «Джебхат ан – Нусры» тешкилатдин вад командир РФ-дин Миноборонадин къушунри Идлиб провинцияда тергна. Къейднавай тешкилатдин жаллагри чи дяведин полицейскийрал гъужумар авуна. Къисас яз, дяведин ведомстводин разведкадин кумекдалди 5 ИГИЛ-дин командир жагъурна, тергна. Абурун сиягьдик : Абу Сульман ас- Сауди, Абу аль Аббас Анадин (пуларин рекъай эмир), Абу Хасан , Валид –аль Мустафа ва Абу Муджагьид ква.

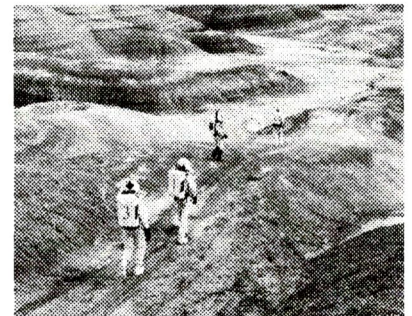
Дубайда лув гудай такси синагъна

«Arab News» агенстводи хабар гузвайвал, Дубайда рудихь кас галачиз, къве пассажир тухуз жада, лув гудай такси

агалкъунралди синагъна. Ам немсерин жуьредин электрикдин вертолет –мультикооптер Volocopter-диз ухшарди я. Адавай зур сятдин вахтунда гъавада акъвазиз, еришдал гъалтайла, йигинвал са сятда 100 километр рехь атгуз жезва. Ада батареярин къуватдалди къвалахзава. Кгуьд автономный къайда авай ада автономный режимда аваз, рудихь кас галачиз къвалахзава. Хатасуз улакьди шегьердин гъавани михъиз «хуьда», - къейдна Дубайдин гукум гъиле авай тайифадикай сад тир Шейх Хамдана.

Вацрал ва Марсдал инсанар куьчардай чкаяр жагъанва

Падуи ва Болоньи Университетрин ахтармишунардайбуру хабар гузва хьи, Марсда инсандивай вичин уьмуьр сафалу къайлада киле тухуз жада. А планетадин чилин винел патан къат ахтармишайла, алимар и фикирдал атана. Марсдал къветер, саки 60-65 киллометрдин яргъивал авай туннелар (чеб-чпиз арадал атанвай. – В.А) ава. Абуру инсанар космический излученийрикай, метеоритрикай хуьзва.

Гъазурайди: **Вадим АГЪАМУРАДОВ**

Нодулярный дерматит крупного рогатого скота

Инфекционная болезнь крупного рогатого скота, характеризующаяся лихорадкой и образованием на коже специфических узелков (бугорков). Возбудитель болезни вирус нитлинг, который выделяется из патологического материала.

Нодулярный дерматит протекает хронически, инкубационный период 3-10 суток. Болезнь начинается с повышения температуры тела до 40° С и выше. Затем появляются водянистые истечения из глаз, вялость, отказ от корма, слюнотечение, шаткая походка и прогрессирующее исхудание. На коже (чаще ног и живота) образуются бугорки с плоской поверхностью диаметром 0,5-0,7 см. Через 1-3 недели с момента появления бугорков ткань внутри них

полностью некротизируется и образуются секвестры. При своевременном лечении 10% заболевших животных выздоравливают. Молоко у дойных коров становится густым с розовым оттенком, вымя увеличивается.

Специфическая профилактика разработана полностью. Назначают сульфаниламиды и антибиотики, тело обрабатывают дезинфицирующими растворами 3% раствором щелочи, 1% фенола, 3% молочной кислоты и др., а также солнечный свет. Для иммунизации против нодулярного дерматита рекомендуют применять штаммы вируса оспы овец.

К. ДЖАЛАЛОВ, начальник
Докузпаринского РВУ.

«ГОЛОС ЭРЕНЛАРА»

2001-йисан
ноябрдилай актатзава

Тешкилайди:

Докузпара райондин
администрация,
Дагьустан Республика

Учредитель:

Администрация Докузпаринского
района, Республика Дагестан

Кылин редактор:

Э.А.ГЪАЖИБЕКОВ

Жавабдар секретарь:

А.Э. ЭМИРСУЛТАНОВ

Хусси корреспондентар:

Ш.О. ШАГЪБАЛАЕВ
К.Н.ФЕРЗАЛИЕВ
В.С.АГЪАМУРАДОВ
З.Э. МЕДЖИДОВА

Корректор:

Ш. ШАГЪБАЛАЕВ

Верстка авурди:

А.Э. ЭМИРСУЛТАНОВ

Чандиз вахкай вахт: 14:00

Чапзавай вахт - 17:00

Тираж 1200

Редакциядинни макъалайрин
авторрин фикирар сад тахъун
мумкин я. Макъалайрин деллирин
дуъзвилини патахъай жаваб
авторри чни гуда. Макъалайри
рецензия гузвач ва абур элкъвена
вахкузвач. Мадни, чпин
макъалайра дегишвилер тунал,
кылер дегишарунал рази тушир
мухбиривай чна абур
редакцияди ракъур тавун
тлалабзава.

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере связи,
информационных технологий и
массовых коммуникаций по
Республике Дагестан

Регистрационный
номер ПИ №ТУ5 - 00256
от 14 июня 2013 г.

Редакциядин,
издательстводин ва
типографиядин адрес:

368750, Докузпара
район, Усугъчай хуър,
тел.8 (8269) 22-345
e-mail:
gadzhibekov77@mail.ru
Наи сайт: www.erenlar.ru

Мад сеферда райондин агъалийрин фикирдиз гъизва:

Гъурметлу ватангълияр!

Чна «Эренлардин сес» газетдин эхиримжи чина саки къве йисан вахтунда Ватандин Чехидяведин иштиракчийрикай къхенвай ктаб гъазурзавайдакай малумат гуз хъана. Къейдна кIанда хъи, и яргъал мудатда редакциядиз чар -цIар гъаз атайбурун къадар лап тIимил я. Амма икI ятIани чна чи кIвалах акъвазарнавач, тIем акакъдайвал, ам къиле тухузва. Чи истемишун ам я хъи, пака ктаб чапдай акъатайла, лугъун тавурай, бес къастунай редколлегияди зи мукъва-къилидин женгерин агалкъунрикай, лайихлувилерикай къейд авунач. Вахт гъеле амазма, тIалабзава дяведин иштиракчийрин женгериз ва уьмуьрдиз талукъ материалар чал агакъар хъувун. Чна гуьзетзава. «ЭС» газетдин редакциядин коллектив.

Гъурметлу газет кIелзавайбур!

«ЭС» газетдин редакцияди квевай тIалабзава, райондин идарайриз ва тешкилатриз авай суалрин патахъай редакциядиз чарар къхьин. Чи редакцияди куь суалриз жавабар гуда.